

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XVI. Cùm inferior.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

SUMMARIUM.

1. *Consuetudo Urbis fuit, ut Clerici minores in Canonicos assumerentur, nulla reddituum portione seu beneficio assignato usque ad tres vel quatuor annos. Et qui maior in his erat ordine, licet postremus esset assumptus, in loco, & portione præferrebat.*
2. *Contraria est multarum ecclesiarum consuetudo, ut Canonici prius recepti, licet maiores sint ordine, in loco, & qui tempore antiquiores, in præbenda præferantur, non habita ratione, an Sacerdotes sint, Diaconi, an Subdiaconi tantum.*

HEc Constitutio localis est, pro Ecclesia Urbis; in qua consuetudo erat, ut Clerici minores in Canonicos reciperentur, nulla eis reddituum portione, seu beneficio assignato, usque ad tres, vel quatuor annos: atque interim seruitia Ecclesiæ peragere debebant, videl. ecclesiam purgare, campanas pulsare, lampades accendere. Cum verò in promotione horum ad præbendas, seu beneficia antea haberetur ratio antiquitatis; ita ut qui prius receptus esset, in consequenda præbenda, seu portione beneficii præferretur; item ut inter ipsos præbendatos, qui tempore priores erant, alios antecederent, sustulit hoc Gregor. IX. & statuit, ut in his non temporis, sed suscepti ordinis ratio haberetur; ut ita ad promerendum ac desiderandum ascensum in ordinibus excitentur, iuxta c. quæris, 6. de ætat. & qualit. ordin. Ita explicat Innoc. hic, & Ioan. Andr. n. 7.

1. Sed contraria est multarum Ecclesiarum consuetudo, ut Canonici prius recepti alios antecedant, licet hi maiores in ordine existant: Item ut qui tempore antiquiores sunt, in assentione præbendarum alijs præferantur, non habita ratione, utrum Sacerdotes sint, Decani, an Subdiaconi tantum. Hanc consuetudinem damnat Abb. hic, quod sit contra Ecclesiæ honestatem. Sed non est audiendus: Tametsi enim consuetudine introduci non possit, ut, si cætera æqualia sint,

Diaconi Presbyteris, & Subdiaconi Diaconis anteferantur, tamen si aliqua honesta & rationabilis prærogatiua adsit, adeoque cætera paria non sint, tum nihil obstat, consuetudinem talem introduci: Est autem temporis, seu antiquitatis prærogatiua admodum rationabilis; ut constat ex reg. 54. *Qui prior tempore, posterior est iure*, & docet hic ex Hostiensis Felinus, argum. c. vlt. de consuet. in 6. ut approbatur consuetudo, ut vacante aliqua præbenda antiquiores Canonici ius optandi habeant, nulla habita ratione sacre ordinationis suæ.

Sed contra textum obijci potest; quod is, qui prius in Canonicum receptus est, alijs postea receptis in assentione præbendæ sit præferendus, iuxta c. quia sæpe, 15. de præb. in 6. & c. dilectus, 27. extra. eod. ubi additur, si secus factum fuerit, quod Canonici interim ex ecclesiæ redditibus providere teneantur, donec ei beneficii præbenda designetur: Quibus constitutionibus repugnare videtur hoc c. Resp. Non repugnare: Loquitur enim de clericis minoribus, qui secundum eius ecclesiæ consuetudinem in Canonicos recipiebantur, ea conditione, ut præbendam assequerentur citius, aut tardius, prout spectatis eorum meritis, & ordinis gradu, Ecclesiæ Prælati visum esset. Sed iura superius allegata loquantur, in casu, quo aliquis in Canonicum assumitur, ita ut vel statim ei præbenda assignanda sit, vel cum proximè vacatura est. Videri potest Innocent. hic, & Abb. in fine cap.

CAPITVLVM XVI.

Cum inferior.

PARAPHRASIS.

Cum Archiepiscopus Colocensis ex mandato Pontificis Monasterium quoddam in Firmiensi Archidiaconatu Colocensis diocesis constitutum erexisset in Ecclesiam Cathedralem, Archidiaconus Firmiensis in Episcopum inibi consecratum, & Ecclesiam

B b b b

clesiam

clesiam eius, iurisdictionem exercere ausus fuit. Id absolum esse iudicans Gregorius IX. eò quòd inferior Superiorem solvere, & ligare non possit, sed Superior inferiorem, mandat Archiepiscopo, ut id Archidiacono erga Episcopum & Ecclesiam eius inhibeat, quippe cum à iurisdictione illius ipso facto exempta sit. Si verò per hoc Archidiaconi iura diminuantur, ipsi aliunde in diocesi eadem, ubi expedire iudicauerit Archiepiscopus, compensationem facere debet, tamen sine præiudicio iuris alieni.

SUMMARIUM.

1. *Monasterium erigi potest in Ecclesiam Cathedrali, ita ut eius Prelatus regularis, vel secularis, Episcopus existat, qui hoc ipso exemptus est à iurisdictione Prelati non Episcopi.*
2. *Episcopo nouiter instituto, si Archidiaconus intra fines eius diocesis existat, Archidiaconus subiectus erit.*
3. *Archiepiscopus delinquens in diocesi sui, Coepiscopi, ab eo puniri non potest.*
4. *Puniri tamen potest Episcopus extraneus à Prelato non Episcopo, v.g. Abbate, vel Prapósito exempto, si in huius territorio delinquat, siq; ratione delicti eius subditus.*
5. *Hæc duo ordinariè connexa sunt: qui ligare potest, potest etiam solvere, & vice versa.*

NOTANDUM I. Monasterium Religiosi Ordinis erigi potest in Ecclesiam Cathedrali, ita ut Prelatus eius, regularis, aut secularis, Episcopus existat. Ita etiam habetur in c. 1. Ne Sede vacante, iuncto c. nullus, 28. de elect. in 6.

NOTANDUM II. Si Ecclesia Collegiata, aut Conuentualis in Cathedrali erigatur, ipso facto eximitur à iurisdictione Prelati, qui Episcopus non est. Ita Innocent. & Ioann. Andr. hinc n. 1. Abb. not. vlt. Imola n. 2. contra Gl. ver. exemptum. Ratio est: Quia non est conueniens, sed alienum ab

Ecclesiastica bene instituta hierarchia, ut iurisdictioni Episcopalis, quæ superior esse debet, ac veluti culmen Ecclesiasticæ potestatis subijciatur iurisdictioni inferiori, videl. Archidiaconali.

Corollarium I. Si Episcopo nouiter instituto assignetur diocesis, intra cuius fines Archidiaconatus existat, tum Archidiaconus illi subiectus erit, spectato communi iure, argum. c. regenda, 4. causa 10. q. 1. c. cum personæ, 7. de priuileg. in 6. Sin autem Archidiaconatus non comprehendatur in diocesi illius, tum nec Archidiaconus Episcopo, nec Episcopus Archidiacono subiectus erit.

Corollarium II. Si Archiepiscopus delinquat in diocesi Coepiscopi sui, ab eo puniri non potest: quia inferior non potest ligare, aut solvere Superiorem suum: Similiter que si Episcopus delinquat in Archidiaconatu suæ iurisdictioni subordinato. Quare talis causa ad Superiorem Iudicem, videl. ad Papam, vel Metropolitanum deferenda erit, secundum doctrinam Innoc. hic communiter receptam.

Sed id in questione est: Si Episcopus extraneus delinquat in territorio Prelati non Episcopi, v.g. Abbatis, vel Prapósito exempti, utrum ab eo puniri possit, siue utrum ratione delicti efficiatur subditus eius. Affirmandum est cum Innocent. hic, Abb. Felino, & alijs: Quia maioratus hic per accidens se habet, ideòque Episcopus in aliena diocesi, aut territorio delinquens quasi persona privata censetur. uti docet Abb. in c. sanè, 3. n. 4. de foro compet. arg. l. 3. ff. de offic. Præsidis, iun. Gl. ver. Præses. Quæmadmodum & Archiepiscopus si in diocesi aliqua extraprovinciam suam delinquat, Episcopi eius loci iurisdictioni subijcitur; ita tamen ut deferatur dignitati Episcopali, & in maioribus causis contra Episcopos non procedatur; cum Sedi Apostolicæ referentur, uti Gl. notauit in c. Inquisitores, 16. ver. Apostolicæ, de hæret. in 6. & dixi lib. 1. Theol. moral. tr. 4. c. 7. n. 7.

Nec obstat, si obijcias, quòd maior non subijciatur minori: Ergo nec Archi-

epi-

epiſcopus alieno Epifcopo ſubijci poteſt. Reſpondetur enim, antecedens formaliter intelligendum eſſe, quòd maior ei, cuius maior ſeu Superior eſt, & vno verbo ſuo inferiori non ſubdatur. Archiepiſcopus non eſt maior, ſeu Superior Epifcopi alieni: ergo nihil obſtat, quin ipſi ratione delicti ſubijciatur. *Qua* ratione ait Abb. in c. dilecto, 40. n. 12. de teſtibus; quòd Iudex maior ac dignior poteſtate ſi falſum deponat coram Iudice minore, ſibi tamen non ſubdito, ab ipſo puniri poſſit, quia reſpectu eius habet ſe vt priuata perſona. Præterea dictum illud, Superior ligari, aut ſolui non poteſt ab inferiore, ſeu ſubdito ſuo, limitari debet. Niſi ſe ſponte ei ſubijciat, in caſu, quo id lex ſeu canon permittit. *Qua* ratione Pontifex ſubijcit ſe Confeſſario ſuo in foro pœnitentiæ.

NOTANDVM III. Hæc duo connexa eſſe ſolent: Quòd qui ligare poteſt, idem & abſoluere, ac vice verſa: adeoque eiſdem eſt ligare, cuius & ſoluere. Ita ex textu hoc colligit Gl. communiter recepta, ver. ligare. Sed eſt id intelligendum, ſi alicui ex officio, ſeu iure ordinario horum vnum competere debeat, vt hic notat Ioann. Andr. n. 11. Abb. ad cit. Gl.

Deinde intelligi debet de iuriſdictione fori externi: At verò in foro pœnitentiæ Parochi iure ordinario abſoluunt ab excommunicationibus non reſeruatis, & tamen excommunicare non poſſunt. Sed & in iuriſdictione externi fori regula non eſt vniuerſalis: cum fallat in Legato Papæ à latere, qui ex Prouincia abiens excommunicare non poteſt, & tamen clericorum pœnitentiæ abſoluere poteſt. argum. c. excommunicatis, 9. de offic. Legati, & notauit Ioann. Andr. cit. n. 11.

CAPITVLVM VI.

Humilis.

PARAPHRASIS.

Controverſia diu agitata fuit inter Burdegalenſem & Bituricenſem Archiepiſco-

pos de iure primatus, quod Bituricenſis ſe habere cõtendebat. Tandem Papa Gregor. IX. prouifionem miſit, per quam partes componerentur: Super ea prouifione iubet Burdegalenſis prouinciæ Prælatorum tunc præſentium, & Capituli Bituricenſis conſenſum requiri, eoque habito prouifionem publicari. Quòd ſi aliqui conſenſum dare recuſent, tum omiſſa publicatione, ſi Prælati ſint, qui cõtadicunt, perſonaliter, ſin alij (vide. Capitula) per Procuratores idoneos ad Sedem Apoſtolicam accedere cogantur, proſecuturi ius ſuũ, & ſi in caſu ſuccubuerint, parti alteri in expenſis ſatiſſaſturi.

SUMMARIUM.

1. *In caſu etiam ardua totam prouinciã concernente ſufficit, ſi conſentiant Prælati, & Capitula Cathedralia.*
2. *Si quid ſtatuendum in caſu ardua, concernente ſtatum Epifcopatus ſeu Eccleſiæ Cathedralis, tum Capituli non tantum conſilium, ſed etiam conſenſus neceſſarius eſt.*
3. *Ad tractatus vniuerſitatis de iure communi (excepta electione Prælati) abſentes vocari non debent, etiam in caſu ardua; quamuis ſecurius ſit, vt, quatenus fieri poteſt, vocentur.*
4. *Capitula non aliter citari ſolent, niſi vt Procuratorem mittant.*

NOTANDVM I. In caſu, etiam ardua, totam prouinciã concernente, ſufficit, ſi conſentiant Prælati, & Capitula Cathedralia: hi enim tanquam præcipui, re præſentant totum clerum. Ideo autem ipſorum conſenſus requiritur, quia intereſt eorum, ſi ſubſint alteri Epifcopo, tanquam Primati, cum ab eo viſitari poſſint, vt Gl. notauit, ver. Prælatorum, & conſentit c. vii. de his quæ ſunt à Prælatiſ & c.

NOTANDVM II. Si quid conſtituendum ſit in caſu ardua, concernente ſtatum Epifcopatus, ſeu Eccleſiæ Cathedralis, tum Capituli non tantum conſilium, ſed etiam conſenſus neceſſarius eſt: Idque propter communionem, quæ eſt capitiſ cum corpore.